

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 61/2023-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Šimonom Cibulkom, Hodžova 53, Trenčín, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Csp 65/2016 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 129/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Csp 65/2016 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 129/2021 (spolu ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým by krajskému súdu prikázal konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 800 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej prílohy vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou z 30. mája 2016 domáhal proti žalovanému zaplataenia pohľadávky v sume 217,40 eur s príslušenstvom. Okresný súd vydal platobný rozkaz, ktorý bol sťažovateľovi doručený 13. decembra 2016. Po podaní odporu

žalovaným ho okresný súd zaslal sťažovateľovi na vyjadrenie až po jeho urgencii z 9. januára 2018. Sťažovateľ následne na odpor reagoval vyjadrením z 26. februára 2018. Okresný súd nariadil vo veci pojednávanie celkom štyrikrát (13. augusta 2018, 22. októbra 2018, 17. apríla 2019 a 17. júla 2019), pričom boli všetky zrušené. V tomto období bola vec niekoľkokrát pridelená iným zákonným sudcom.

3. Dňa 15. novembra 2019 podal sťažovateľ sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní predsedovi okresného súdu. V prípise z 2. decembra 2019 predseda súdu uznal sťažnosť ako dôvodnú a uznal prietahy v období od 20. decembra 2016 do 15. augusta 2017 a v období od 28. júna 2018 do 21. novembra 2019, ktoré mali byť spôsobené objektívnym príčinami, a to nadmernou zaťaženosťou okresného súdu a súdneho oddelenia.

4. Prvé pojednávanie vo veci bolo vykonané 31. januára 2020. V priebehu roka 2020 boli nariadené a zrušené dve pojednávania (bližšie nešpecifikované, pozn.). Na ďalšom pojednávaní 27. novembra 2020 okresný súd vo veci vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľa zamietol. Po predĺžení lehoty na jeho vyhotovenie bol rozsudok sťažovateľovi doručený 26. januára 2021. Sťažovateľ napadol rozsudok okresného súdu 1. februára 2021 odvolaním. Následne okresný súd vyzval sťažovateľa 10. mája 2021 na úhradu súdneho poplatku a vyjadrenie žalovaného k odvolaniu doručil sťažovateľovi 19. októbra 2021. Okresný súd 4. novembra 2021 predložil spis krajskému súdu s cieľom rozhodnutia o odvolaní.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukázal na viacero období nečinnosti okresného súdu. V prvom prípade je to úsek po podaní odporu proti platobného rozkazu, keď okresný súd realizoval úkony súvisiace so zrušením platobného rozkazu až po uplynutí „*viac ako jedného roka.*“. Ďalším obdobím nečinnosti je úsek od podania vyjadrenia sťažovateľa po zrušení platobného rozkazu do prvého pojednávania vo veci (31. január 2020). Napriek skutočnosti, že vo veci sťažovateľa ide „*o jednoduchú vec*“ s nízkou hodnotou sporu, bolo meritórne rozhodnutie vydané až po 4 a pol roku od začatia konania. Aj obdobie od vyhlásenia rozsudku okresného súdu do predloženia veci krajskému súdu „*v trvaní najmenej 8 mesiacov*“ je podľa sťažovateľa poznačené neodôvodnenými prietahmi.

6. Podľa sťažovateľa za prietahový postup v konaní je možné pokladať aj postup krajského súdu v napadnutom konaní, keďže po dobu „*viac ako rok po predložení o odvolaní nebolo rozhodnuté... pričom... nejde o komplikovanú právnu vec.*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je námietka porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní z dôvodu ich nečinnosti.

9. Medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov (napr. II. ÚS 55/98, IV. ÚS 105/07, I. ÚS 280/08, II. ÚS 186/2010), a preto aj vzhľadom na fakt, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno namietané porušenie označených práv sťažovateľa posudzovať v rámci predbežného prerokovania sťažnosti spoločne (IV. ÚS 90/2010, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

10. Ochrana základnému právu na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (a právu na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) sa v konaní pred ústavným súdom poskytuje len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany k porušeniu označených práv označenými orgánmi verejnej moci ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (IV. ÚS 632/2018, II. ÚS 176/2019). Ak v čase, keď ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nedochádzalo k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. IV. ÚS 223/2010, III. ÚS 462/2017, IV. ÚS 149/2018, II. ÚS 464/2018). Jednou zo základných pojmových náležitostí ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je totiž aj požiadavka, aby ústavná sťažnosť smerovala proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého ústavná sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. III. ÚS 355/2012, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020).

11. Sťažovateľ namieta neprimeranosť dĺžky súdneho sporu v jeho veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 15 Csp 65/2016, avšak sám na inom mieste ústavnej sťažnosti uvádza, že okresný súd

vo veci rozhodol rozsudkom z 27. novembra 2020. Je teda zrejmé, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (24. novembra 2022) bolo o nároku sťažovateľa súdom prvej inštancie meritórne rozhodnuté a vec sa v dispozícii okresného súdu už ani nenachádzala. Odvolanie proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal 1. februára 2021. Okresný súd predložil súdny spis na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu 4. novembra 2021, pričom časový úsek v trvaní 9 mesiacov, aj keď nebol optimálny, nevyhodnotil ústavný súd ako neprimeraný. V čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti tak bolo konanie vedené okresným súdom meritórne, i keď neprávoplatne, skončené, a preto už objektívne nemohlo dochádzať k prietahom zo strany okresného súdu.

12. Sťažovateľ, ktorý sa domáha ochrany svojich označených práv vo vzťahu k postupu okresného súdu v napadnutom konaní, sa so svojou ústavnou sťažnosťou na ústavný súd obrátil v čase, keď už tento prostriedok nápravy nebol objektívne spôsobilý splniť svoj účel (obdobne III. ÚS 154/2018, I. ÚS 390/2019, II. ÚS 291/2020), a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

13. V súvislosti s námietkou porušenia označených práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

14. Sťažovateľ k svojej ústavnej sťažnosti síce priložil plnomocenstvo na zastupovanie advokátom, avšak toto plnomocenstvo znelo výslovne na zastupovanie vo veci vypracovania a podania ústavnej sťažnosti pre porušenie označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd v zhode so svojou judikatúrou považuje za potrebné zdôrazniť, že zmyslom inštitútu splnomocnenia je, že sa udeľuje inej osobe v rozsahu presne vymedzenom splnomocniteľom, pričom splnomocniteľ uvedeným úkonom dáva tretím osobám najavo, v akom rozsahu ho splnomocnená osoba zastupuje. Vyplývajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že predložené splnomocnenie (udelené 18. novembra 2022, pozn.) nebolo udelené advokátovi na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom (ako obligatórna náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom v zmysle § 43 zákona o ústavnom súde) vo veci podania ústavnej sťažnosti proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní.

15. V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. III. ÚS 440/2015, II. ÚS 318/2020, II. ÚS 51/2022, II. ÚS 419/2022). Vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie ústavný súd sťažovateľa na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti nevyzýval z dôvodu, že výzvou, resp. poučením by ústavný súd fakticky nahradzoval úkon právnej služby, ktorú je povinný vykonať advokát, ako aj vzhľadom na existenciu ďalšieho dôvodu odmietnutia tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa.

16. Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru aj postupom krajského súdu v napadnutom konaní, možno poznamenať, že táto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľa mohla byť odmietnutá aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Dobu rozhodovania pred krajským súdom (12 mesiacov v čase podania ústavnej sťažnosti, pozn.) nemožno vždy označiť ako „nečinnosť“. Je nutné prihliadnúť i na časový rámec, ktorý je potrebný na oboznámenie sa s obsahom spisového materiálu, procesným postupom súdu prvej inštancie, dôvodmi odvolania a vyjadreniami strán sporu. Tiež je potrebné uviesť, že skutočnosť, že súd „nevykonáva žiadne úkony“, nemusí nevyhnutne znamenať, že nekoná a vecou sa nezaoberá (III. ÚS 106/2018, I. ÚS 266/2021, II. ÚS 130/2022).

17. Vychádzajúc z uvedeného, s prihliadnutím na námietky sťažovateľa o porušení ním označených práv ústavný súd konštatuje, že hoci napadnuté konanie nie je ešte právoplatne skončené, ústavný súd nezistil v postupe krajského súdu neodôvodnené prietahy. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na vlastnú judikatúru, z ktorej vyplýva, že nie každý prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. III. ÚS 59/05, IV. ÚS 221/05, I. ÚS 550/2020, II. ÚS 246/2022). Ústavný súd tiež akcentuje, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06, IV. ÚS 513/2020). Či ojedinelá nečinnosť orgánu verejnej moci, hoci aj v trvaní dvanástich mesiacov, môže byť kvalifikovaná ako zbytočné prietahy, posudzuje ústavný súd v kontexte celej prejednávanej veci (m. m. II. ÚS 109/2021) a rovnako postupuje, ak ide o posúdenie trvania konania, a to osobitne na okresnom súde a krajskom súde (I. ÚS 266/2021, I. ÚS 663/2022).

18. Prístup ústavného súdu nie je špecifickým ani z komparatívneho pohľadu, zohľadňujúc najmä judikatúru ESLP. Medzi mnohými možno poukázať na viaceré rozhodnutia ESLP, v zmysle ktorých ESLP v súvislosti s právom na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru s prihliadnutím na ojedinelú nečinnosť súdu členského štátu a charakter súdneho konania toleroval napr. 20 mesiacov nečinnosti odvolacieho súdu, kým rozhodol o odvolaní sťažovateľa (Cesarini proti Taliansku, č. 11892/85, rozhodnutie ESLP z 12. 10. 1992, body 20 – 21), alebo 28 mesiacov trvajúce obdobie nečinnosti súdu (od podania žaloby do výzvy súdu na jej doplnenie) v rámci civilného konania [Dostál proti Českej republike, č. 52859/99, rozhodnutie ESLP z 25. 5. 2004, body 192 – 193 (rovnako aj II. ÚS 334/2021, IV. ÚS 265/2021)].

19. Ústavný súd nevyhodnotil doterajšiu dĺžku rozhodovania krajského súdu v odvolacom konaní do podania tejto ústavnej sťažnosti (24. novembra 2022, pozn.) za nezlučiteľnú so základným právom sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Po preskúmaní ústavnej sťažnosti ústavný súd dospel k záveru, že postup krajského súdu síce nie je optimálny, avšak nesignalizuje nečinnosť či neefektívnu činnosť v ústavne relevantnej intenzite, na základe ktorej by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom

prerokovaní mohol odmietnuť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj ako zjavne neopodstatnenú.

20. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu